

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

časopis Národní Jednoty československých Protestantů v Americe a v Kanadě

Ročník LXVI (XXV)

Chicago, Illinois Květen (May) 1964

Číslo (No.) 5

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas. Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103. Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918

Bedřich B. Bašus

TELEFONISTKA

*Připadá jí že má v hlavě most
na něm se potkávají lidé
říkají si: Haló! Kdo tam? Kdo volá?
To je v pořádku
Ale vůbec už není v pořádku co říkají dál*

*. . . Promiňte, to si vyprošuji . . .
. . . Už tě mám zrovna dost . . .
. . . Kdybys věděla, s kým jsem
ho viděla . . .
. . . Sobě, sobě, mizerný sobě . . .*

*A ona smí jen zapínat hovory
mlčet a poslouchat co ti lidé hovoří
na mostě v její ubohé hlavě*

*Most vzdechů
most slzí
most ran*

*Myslí si: kdyby seděl na mém místě Bůh
ten by to dělal docela jinak
Řekl by: Dovolte spojení špatně funguje
mluvte a já budu tlumočit vaše vzkazy!*

*. . . Ale ne, vůbec se necítím uražen . . .
. . . Jen mluv, rád tě vyslechnu . . .
. . . Nesmíš dát na žádné klepy . . .
. . . Konečně, že myslíš jednou na sebe.*

*Nesmí se to ale on by to dělal
a jednou by na to lidé přišli
Nezapíral by, doznal by svou vinu
ale hned by dodal že už je odpykána
Řekl by jedno slovo: Golgota.*

*Určitě by pak směl dál spojovat hovory
a zkreslovat hovory v kresbu lásky a bratrství
Most růží
most úsměvů
most do nebe*

Přemysl Pitter:

MOCÍ DUCHA

Za "železnou oponou" upadly svátky svato-dušní v zapomenutí. A není divu, vždyť tam vládnoucí ideologie popírá vůbec existenci ducha. Avšak už za dřívějších režimů, ano, i v tak zvaném křesťanském světě nenalézá tento svátek všeobecného ohlasu jak je tomu u vánoc a velikonoce. Je to pochopitelné: narození a ukřižování Ježíše Krista jsou události, kterých byly zástupy svědky a jež svou dramatickostí mohou mluvit k většině lidu. Sestoupení Ducha svatého naproti tomu se událo v tichu, za zavřenými dveřmi. Lid nebyl přímo zúčastněn; nebyla to událost vnějšího rázu, která by mohla působit na smysly nezasvěcených. Jen Kristovi učedníci ji zažili. Avšak tento zážitek byl tak mocný, že jím byli jakoby přetaveni ohněm shůry. Zmizel jejich strach a nejistota a oni plni odvahy a nadšení "mluvili veliké věci Boží", jak čteme v Písmě, takže tisíce lidí uvěřilo v Ježíše jako Krista.

Tak se začala šířit evangelijní zvěst. Byl položen základ k budově, v níž má být jako ve velikém chrámu sjednoceno lidstvo všech plemen a národů v bratrském obcenství. Letnicová událost učedníků Ježíšových je proto velmi významným dnem v dějinách světa. Téměř před dvěma tisíci lety stalo se v Jeruzalémě něco, co rozhodlo o dalším směru vývoje lidstva.

Co se tehdy vlastně událo?

Ulice Jeruzaléma se naplnily zástupy poutníků, kteří přišli z blízka i dále, aby se zúčastnili židovských svátků letnicových. Některé vedla upřímná zbožnost, jiné zvědavost

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

Christian Journal and the People of Hus
Křesťanské Listy 1898 Husův Lid 1940

Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
Československých Protestantů v USA
a Kanadě

Published monthly by the National Union of
Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) J. P. Tatter
2655 Locust Street Denver 7, Colorado
Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
posílejte na redaktora
Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
Předplatné, milodary na časopis, jakož i příspěvky Jednotě . . . k podpoře strádajících uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laskavě na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave.
Chicago 9, Illinois

Return Address Adresa Administrace
4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

a jiné obchod. A co činili učedníci Ježíšovi v té době? Po Ježíšově zatčení a popravě se rozutekli v hrůze a se poschovávali, aby snad i je nestihl hněv farizeů a zákoníků a jimi poštvaných davů. Před duševním zrakem učedníků se nyní rozvíjejí veškeré události z doby, kdy chodili s Ježíšem, i události dnů posledních. Jak se lišili jejich představy o Mesiáši od skutečnosti! Očekávali, že se Ježíš dá provolat králem, že se ujme vlády nad Izraelem a přivede je k nebývalé slávě, takže i ostatní národové poddávají se budou jeho vedení. A zatím jejich Mistr a Pán visí zkrvavený na kříži jako lotr, vydán haně a posměchu, bez moci a pomoci. Divný to Spasitel!

Ale tu na mysl jim přicházejí slova, která jim mluvil, když s nimi byl a jimiž je připravoval na to, co se bude dít a co se musí stát podle dávného úradku Božího a aby se naplnila Písma. Vracejí se do míst, kde nejčastěji prodlévali s Pánem, až jsou zas všichni spolu a v rozjímání a modlitbách navzájem se posilují. A tu Pán pojednou stojí uprostřed nich živý, v duchovní podobě, dává jim učení a je pověřuje velikým posláním: "Jděte do celého světa a uče všechny národy!"

"Když pak přišel den padesátý, (rozuměj padesátý po velikonočních) byli všichni jednomyslně spolu", čteme ve "Skutcích apoštolských". "I naplnění jsou všichni duchem sva-

tým." Nepochopíme a nevystihneme, co se dalo za zavřenými dveřmi v tomto shromáždění učedníků a učednic Páně. Jaké nadšení zachvátilo všechny, takže dům se chvěl v základech pod náporom nebeských sil, které si razily cestu k jejich srdcím, jak to ličí Písmo, a oni zahořeli plamenem ducha svatého. Jaká úžasná proměna se s nimi stala! Vcházelí ustrašení — vycházejí silní a stávají se mocnými hlasateli toho Ježíše, kterého ještě před krátkou dobou zapírali. Petr, který ještě nedávno třikrát zbaběle zapřel svého Mistra, nyní spolu s ostatními vychází do ulic Jeruzaléma a neohroženě vydává mocné svědectví o Ježíšovi-Mesiáši, ukřižovaném a z mrtvých vstalém! "I připojilo se v ten den duší okolo tří tisíců," čteme na závěr této biblické zprávy. Tak učiněn byl první průlom evangelia do světa a od této chvíle počala se šířit křesťanská zvěst po vší zemi.

Avšak nejenom tato letnicová událost je důkazem toho, jak svatý duch proniká do světa, aby nakonec cele převzal jeho vedení. Bible od počátku až do konce je jediným svědectvím zápasu o člověka a svět. Mojžíš se vzpírá Božímu příkazu, aby na faraonovi vymohl osvobození svého lidu. "Kdo jsem já, abych šel k faraonovi a vyvedl syny izraelské z Egypta? . . . Prosím, Pane, nejsem muž výmluvný; zpozdilých úst a nehbitého jazyka jsem." Jemuž odpověděl Hospodin: "Kdo dal ústa člověku? Aneb kdo může učiniti němého, nebo hluchého, nebo vidoucího, nebo slepého? Zdali ne já, Hospodin! Protož nyní tedy jdi a já budu v ústech tvých a naučím tě, co bys mluvit měl!" Nebudeš to ty, človče Mojžíši, ale já, Hospodin. Ne mocí lidskou zbaven bude lid otroctví, ale silou mojí.

A pročítáte-li dále knihy proroků, přijdete na to, jak se Tito muži vzpírají, neboť jsou si vědomí své lidské nedostatečnosti a slabosti. Avšak je to Bůh, který je přemáhá a činí si z nich své nástroje.

Toto jsou podstatné znaky člověka Božího a člověka světského: člověk Boží je pokorný, protože ví, že nic není a nic nemá, a má-li přece, pak je to jen Boží půjčka; naproti tomu člověk světa říká: moje síla, můj rozum, moje schopnosti — nepotřebuji Boha, všechno dokážu sám!

A jaké je ovoce této domýšlivosti? Při vší vzdělanosti barbarství, při vší moci a bohat-

st
tví bezmocnost a strašlivá ubohost. Jak politováníhodný je moderní člověk, který má technické možnosti vybudovat na světě ráj a který z něho činí peklo; který si dovede připravit všechny požitky a při tom je tak zoufale nešťastný. . . .

ovzduš
Takové je ovoce ducha zemského. Naproti tomu ovoce ducha svatého je — podle slov apoštolských — láska, radost, pokoj snášlivost, laskavost, dobrotu, věrnost, mírnost, zdrželivost, spravedlnost a pravda. Pouze kde je láska, je duch Boží. Nic nepotrvá, co nenesie znak lásky. Žádné učení, byť sebedůmyslnější a pravdivější, není-li prochnuto láskou, nic neprospívá. Démoni mohou také zázraky činit, ale výsledek je zmar.

Člověk, který plní své srdce duchem Božím, cítí zvláštní vyrovnanost. Ani v utrpení a nezdarech neztrácí klid a rovnováhu. Vnitřní světlo dává mu poznání smyslu a účelu jeho útrap a zkoušek, a vnitřní síla jej povzbuzuje a podpírá.

Všecko záleží na duchu. Chtít měnit vnější okolnosti, aniž jsme změnili vnitřní obsah, nemá cenu. Duch svatý nepůsobí na vnějšek, nýbrž na nitro. Kde pak se mění nitro, tam se mění i okolnosti životní. To je pravá revoluce, revoluce ducha svatého. Proměňuje srdce, a člověk se změněným srdcem mění pak i lidské řády, aby odpovídaly řádům Božím.

lty
Kdo přijal opravdu ducha svatého, ten nemůže jej utajit. Učedníci, když naplnění byli duchem svatým, nemohli setrvat v domě, nemohli zůstat ve zbožné odloučenosti od světa, ale duch svatý je pudil ven, mezi lidi, aby i ti druzí měli účast na jeho darech.

Nejprve nový duch—a pak i nové skutky a nová řeč. Důsledky této nové řeči Kristových apoštolů jsou patrné v celých dějinách lidstva. Nové ideály, nové myšlenky, nové cíle, nové cesty byly hlášány světu. Třebaže svět jich nepochopil, přesto myšlenky ty žijí, vstřebaly se do názorů a citění lidí, mučí je a trýzní, působí rozpory v jejich mravním i sociálním životě. Ano, to je znak, že Ježíšův kvas působí! Kdyby nebylo těch výčitek a trýzně, nebylo by důkazů o tom, že Kristus působí. Jeho duch, jeho učení se projevuje především právě v tom neklidu, v těch vnitřních rozporech, a my víme, že tento neklid a ty výčitky jsou dobré, jsou nutné, a že tam, kde jich není, že nastává zbahnění, úpadek,

rozklad.

Ovšem, toto rozpolčení není cílem. Víme, že ideál, konečná meta je ve sjednocení lidské bytosti, ve vnitřní harmonii, že ideálem je pokoj a mír mezi národy. Ale my také víme, že by k tomu nedošlo, kdyby lidstvo nepocítilo vlastní nemohoucnost a potřebu toužit, usilovat o cosi lepšího, krásnějšího, dokonalejšího. A proto jsme vděční Bohu za ten neklid, jsme mu vděční za to, že vložil do nás cíle jiného světa, toho nebeského království a že toto království postavil proti království tohoto světa.

Velké proměny by se dály ve všem životě našem i našich bližních, kdybychom se tak cele a bezvýhradně odevzdali působení ducha Božího. Právě k tomu nás vybízí Písmo, evangelia a listy apoštolské, a nejpředněji sám Ježíš Kristus. K přijetí ducha svatého nabádají nás i všichni ti, kdo se kdy takto rozhodli a jejichž životy, životy mučedníků a průkopníků, Božích buřičů a stavitelů, nás volají k následování.

Také náš národ hostil mnoho vynikajících duchů, kteří se zapsali svým životem a dílem do dějin. Nestačí se jimi chlubit, nestačí se jich dovolávat. Následovat nutno. A nezáleží na počtu. Učedníků Ježíšových byla jen hrstka malá, a všecken svět byl jejich poselstvím naplněn. Z těch nepatrných, prostých lidí, avšak prostoupených duchem Kristovým, vzešly a ještě vzejdou ty největší převraty, jejichž důsledků nelze dohlédnout. A i když se moci satanské vmísily do jejich díla — však ducha svatého nelze zmařit, nelze umlčet. On vždy a znovu pronikne ve chvílích nečekaných a na místech nepředvídaných a novými lidmi a novými způsoby se bude uplatňovat.

Nám je dnes jako učedníkům po Ježíšově ukřížování. Kristus je zesměšňován, láska přibíjena na kříž. Naděje na duchovní rozkvět národa zklamaly. Vládne nenávisť, udavačství, podlost. Celý náš národ trpí pod bezohledným diktátem vládců, kteří si zuby nehty hledí udržet moc. Strach zaplavil lid a dokončil jeho zotročení. I ti, kteří se jmenují učedníky Ježíšovými, opatrně našlapují a se bázlivě ohlížejí kolem, nebo se hrnou s davem, aby se v něm ztratili.

A jak je s námi samými? Kde jsou ty krásné chvíle vzrušených nálad, vznešených snů,

kdy v mysli jsme budovali příští svět a sobě a druhým slibovali vytrvalost v práci a statečnost v boji? Dnes se nám to zdá jako krásná pohádka. Minuly sváteční chvíle, přišly všední rmutné dny a s nimi všednost do života. Ani nepozoruješ — a prach všednosti vniká ti do duše, až jednoho dne poznáš, žeš úplně v poutech všeho toho nízkého, co vládne světem.

V tom tkví význam doby předletnicové: ukazuje příklad učedníků Ježíšových, kteří také byli strženi všeobecným zmatkem, také podlehlí strachu a zklámání, také ochabli ve víře a naději, také šli s davem. Ale vzpomínka na Ježíšovo zaslíbení, že bude stále s nimi, že je neopustí, že má s nimi záměr a pro ně důležitý úkol a poslání: to vědomí je opět sblížilo a sjednotilo. Jdou do sebe, zpytují sebe, povznášejí svou mysl, aby přijali posilu z Božích pramenů.

A hle, po tomto opětném se obrácení k Pánu a plném se jemu odevzdání — teprv potom přichází onen slavný okamžik uchvácení duchem svatým. Přichází jako víchr a bouře: strhuje a ničí všechno staré, chabé, zbytečné, aby nepřekáželo nic Božímu dílu a neoslabovalo je. A když srdce připraveno, naplňuje je žár a síla k boji, práci i obětem.

Duch svatý již přichází a volá i nás k velikým věcem. Ale nejprve musíme jako Ježíšovi učedníci vystoupit do vrchní síně našeho domu a zavřít dveře, aby nic rušivého nemohlo pronikat zvenku v místo, které je svatyní, do níž vstupuje Kristus. Je nám třeba se stranit hluku a svodů okolního světa a v pokoře otevřít nitro k přijetí milosti Boží. Taková skutečná niterná modlitba působí jako duchovní lázeň. Teprve po ní může duše přijímat síly z Božích pramenů.

Položíme-li na sebe dvě jemně broušené plochy, přilnou k sobě tak, že není možno je odtrhnout. Avšak stačí nepatrná smítka, a přilnutí je nemožné. Podobně lidská duše touží po přilnutí k Bohu. Ví, že nikde mimo Boha nedojde klidu a opory. Osud sám je tím brusem, jenž dovede zhlazovat všechny hroty, které brání přimknutí. Jemně vybroušená duše lidská jasně obrazí tvář Boží. Ale svět a nižší lidská podstata dovedou vrhnout na duši prach, který pohlcuje světlo vyzářující z Boha, zastírá duši výhled a brání v spojení s Bohem.

Usílí o ducha svatého není práce na obdiv, ale "za zavřenými dveřmi." Především to se mnou samým musí být jiné. Teprv po důkladné přípravě a ve skrytu přichází Duch svatý, jenž vyhání ducha všednosti a malosti, uchvacuje a obrozuje srdce a činí všechno novým.

Dnes je mnoho nového, mnoho nových myšlenek a věcí, nových nápadů, nových pokusů. Ale přinášejí štěstí? Přinášejí mír a spásu? Tento duch novoty jest jen ten starý duch násilí, sobectví, ctižádosti, panstvíčnosti v novém rouše. Spása nemůže přijít ani s té, ani s oné strany, spása může přijít jedině shůry, z vyšších oblastí duchovního života. Proto je nám potřeba obracet zrak vzhůru, je potřeba nových letnic, nových Petřů, planoucích odvahou, bojovností pro věc spravedlnosti zbraněmi lásky.

Po době, útrap a zkoušek po zhroucení všeho, co se na lidské síle zakládalo, přijde doba velkého rozmachu duchovního. Duch Kristův si najde nástroje i mezi těmi, kteří nesou jeho jméno. Nebot' co záleží na názvu a formách? Duch je všechno. Kde je duch lásky, tam je duch svatý a tam je i Kristus doma.

Některému z duchů vždycky sloužíme: buď' duchu nelásky, sobectví, lži, pýchy a násilí — duchu tohoto světa, jehož ovocem je neštěstí a zmar; anebo duchu svatému, jehož ovocem je radost, pokoj, království Boží. A to již zde, v životě a světě tomto — a pak i v onom.

(Vysíláno do vlasti.)

Enrico S. Molnar:

Karolínský bohoslovec píše o české reformaci

V životě Herberta Thorndika (1598-1672) se zrcadlí zajímavá doba, které angličtí historikové říkají "karolínská perioda," protože byl současníkem králů Karla I (1625-1649) a Karla II (1660-1685), nepočítáme-li nelegitimní dobu diktatury Olivera Cromwella (1649-1658), skončenou "restaurací" roku 1660.

Thorndike se narodil v Suffolku. Později studoval na Trinity College v Cambridge, kde se stal profesorem téhož roku, který se u nás smutně zapsal Bílou Horou

(1620). Byl ordinován knězem v anglikánské církvi roku 1627. Řadu let byl rektorem sboru v Barley v hrabství Hertfordshireském. Za Puritánské revoluce vedené Oliverem Cromwellem byl Thorndike vyhnán z fary a fakulty. Několik let se akademicky potloukával evropskými zeměmi jako náboženský vyhnanec (dochovalo se několik jeho dopisů, v nichž se podepsal "Herbert Thorndike, Commonwealth Exile"). Roku 1660, t. j. po restauraci vlády Karlem II, se Thorndike vrátil na faru Barleyskou a na fakultu koleje Trinity, všude radostně vítán. O něco později byl jmenován prebendářem Westminsterským.

Za těchto rušných let, kdy politická nestálost a dobrodružné vojenské výpravy hodně rušily studia a tvůrčí snažení vědců, Thorndike napsal překvapivě celou řadu knih. Roku 1642 vydal svou první analýzu církevního zřízení (*Discourse of the Government of Churches*). O něco později napsal pojednání o vztahu mezi církví a státem (*A Discourse of the Right of the Church in a Christian State*), ve kterém zdůrazňoval nadpřirozený ráz církve ("stát nemá práva nutit člena církve k žádnému skutku, který se protíví křesťanskému svědomí"). Od roku 1652 Thorndike pomáhal B. Waltonovi vydávat Polyglotní Bibli (*Polyglott Bible*), ve které pracoval především na syriackých textech. Jeho nejdůležitějším dílem je *An Epilogue to the Tragedy of the Church of England* (1659), pozůstávající ze tří částí: 1. Zásady křesťanské pravdy, 2. Smlouva milosti, 3. církevní zřízení. V tomto svém opravdu životním díle Thorndike hledá základnu sjednoceného křesťanství v prvních šesti církevních koncilech ekumenických. V kapitole podivně titulované "The Due Way of Composing Differences on Foot: Preserving the Church," Thorndike píše:

"Je nám jasno, že existují čtyři formy reformace; nejprve tu je reformace podle Luthera, druhá je reformace podle Kalvína; třetí je reformace církve anglikánské; a na posledním místě jmenuji reformaci církve české."

("It is evident that there are four forms of Reformation extant: one according to Luther, another according to Calvin, the third is that of the Church of England, and in the last place . . . I name the

reformation of the Church of Bohemia.¹

Po tomto prohlášení následuje podrobný rozbor čtyř reformací. Na konec Thorndike přiznává, že ze všech kontinentálních reformací dává přednost reformaci české, protože si nejlépe zachovala formu primitivní církve před schismaty.²

Thorndikova formulace se střetá se současnou ideologií na třech frontách: církvi římsko-katolické vytýká, že se autorita římského stolce biskupského nevztahuje na celou církev, ale pouze na biskupství římské, a že tato autorita neobsahuje žádný nárok na nemýlnost. Vůči puritánským sektám své doby Thorndike zdůrazňuje klasické chápání církve jako viditelného shromáždění s kontinuitou biskupské struktury odvozené z dob apoštolských. Proti Hobbesově filosofii vyžaduje od církve, aby byla duchovní společností naprosto nezávislou od státu světské moci. Podstatou pravé reformace je, podle Thorndikeho, "restaurování té církve, která byla, a nikoli tvoření nové církve, která před tím nebyla."³

Jinými slovy, "nový útvar nemůže být starou, pravou a jednotnou i jedinou církví, ale pouze novým spolkem."⁴

Náboženský svět skoro úplně zapomněl na Herberta Thorndika po více než sto let, až byl znovu objeven anglikánským hnutím traktátským. A tak končím tuto vinětu na paměť karolinského bohoslovce, přítele české reformace, který dobře chápal podstatu našeho reformačního úsilí.

¹ Herbert Thorndike, *Works* (1660), in *Library of Anglo-Catholic Theology* (Oxford, 1854), Vol. 5, p. 60.

² *Ibid.*, p. 65

³ *Ibid.*, p. 48

⁴ *Ibid.*, p. 274

Další literaturas

T. A. Lacey, *Herbert Thorndike 1598-1672* (Oxford, 1929).

George H. Tavard, *The Quest for Catholicity: A Study in Anglicanism* (London: Burns & Oates, 1963).

"Biblická víra nejen nezavírá, ale naopak klesá cestu k světu a svobodnému životu v něm. Ve svobodě křesťanově je poslední smysl víry v jediného Boha — evangelium i zákon prvního článku!" JML.

Otakar Odložilík: Jednota Bratrská a reformování francouzského jazyka.

vážně se zřetele na politickou a náboženskou povahu odboje proti domu habsburskému. Nerad viděl vlažnost, liknavost a nedostatek ochoty obětovat přechodné pohodlí pro trvalé zabezpečení prvotních úspěchů.

Pavel Skála zaznamenal tuto příhodu. Na sněmu se rokovalo s posly z Kladska. Mnozí mladší členové panského a rytířského stavu se procházeli sem a tam; jedni přicházeli do zasedací síně, jiní odcházeli. Pan Václav Vilém nebyl s to potlačit rozmrzení a pronesl tato vyčítavá slova: "Páni, páni, kdež to? Račtež posečkatí maličko! Jak soudím, že páni ráčí pospíchat k snídani: ale hled'ťež páni, abyste někdy vlastní své neprosnili."

Šlo o mnohem, mnohem více než o účast na sněmovních schůzích. Studenti, někdy alt-dorfští, ženěvští, basilejští, heidelberští, brémští a jiní vykonávali povinnosti ve veřejné službě nebo se uplatnili ve vojsku. K nim se družili obětaví a účinní lidé, kteří se nikdy nedostali za hranice rodné země, avšak pochopili, do jak urputného boje bylo strženo české království a jeho obyvatelstvo. Než mezi stavy a tím méně v obecném lidu nebylo dosti soudržnosti, která by aspoň zčásti vyrovnala poměrně osamocení a vypočítavost všech těch souvěrců a přátel, kteří ještě nebyli ohroženi. Co byly platné skvělé řeči, vroucí písně a pobožnosti, když je nepodchytilo úsilí a skutky?

75. *Kdo zavinil nezdar?*

Když se na podzim 1619 falciť radové trochu obeznámili s českým veřejným a trochu nahlédli do koutů, které neznala ani domácí ani cizí veřejnost, zhrozili se nenadále podívané. Jeden z nich, Ludvík Camerarius, napsal kancléři Grūnovi, spravujícímu Dolní Falc, zevrubný list, ze kterého Pavel Skála přeložil toto místo:

"V správě pak obojí, jak politické tak i válečné, že jsou znamenití zmatkové a smíšenice; při kanceláři a při komoře že všecko stojí u velikém neřádu a nesprávně, takže pán jeho nejmilostivější dosedl jistě do přetěžké a nebezpečné správy. Kdo trochu bedlivěji nahlédne do všech koutů dotčeného regimentu českého, že připadne mu hned na mysl onen kravský chlív hnojem přenáramně zanečištěný, kterýž Herkules svou velikou prací vykliditi a vyčistiti musel. V Čechách že není

většího nedostatku v ničemž jako v penězích, a pokudž by k tomu rada a prostředek vynalezen nebyl, že by mohla z toho někdy nadále znamenitá nepřiležitost se uroditi."

Podle názorů tehdy běžných nemohl Fridrich vládnout v českém království jinak než s pomocí domácích úředníků. Uznávalo se však, že zahraniční politika je rodovou věcí, a k jejímu provádění si král vybíral mezi falckými rádci. Občanům českého království byla však dávána přednost při jednání s okolními zeměmi, v čemž byla zahrnuta i turecká říše.

Když se sestavovalo poselství k sultánovi, padlo i jméno Budovcovo, který znal Cařihrad z mladších let, avšak muž blížící se sedmdesátce, odmítl vzít na sebe tak těžký úkol. Náčelníkem poselstva se tedy stal Slezan Jan z Kellen (také Köln) a jemu k ruce byli Samuel Ješín z Bezděží a Simeon Kohout z Lichtenfelsu, členové měšťanských rodin na Novém městě, "mládenci učení." Sultánovo poselstvo do Prahy vítal 3. července 1620 královým jménem Budovec a s Vilémem z Lémem z Lobkovic; s hlavou turecké delegace měl důvěrnou poradu Václav Vilém z Roupova, která se protáhla na půldruhé hodiny.

Výsledek společného usilování o sdružení nepřátel domu habsburského, rakouské i španělské větve, byl hubený. Německá knížata tvořící protestantskou Unii, byla liknavá, protože pomocí Fridrichovi by se byla dostala do rozporu se zvoleným a korunovaným císařem. Jakub I., od kterého čekali pomoc i ve Falci i v Čechách, se nedostal daleko za zkoumání české ústavy, chtěl si zjednat jasno o tom, byl-li český trůn vskutku volební nebo dědičný, jak hlásala habsburská strana. Něco pomoci, kterou poslala Anglie, bylo soukromého původu. Mezi anglickým lidem byla silná strana, která přála falckraběti a jeho choti, protože v nich viděla představitelství své víry. Nizozemští stavové a místodržící Mořic Oranžský byli omezováni ve svém rozhodování příměří se Španěly, které došlo teprve v červnu 1621. Neuzavřeli s Fridrichem spojenecké smlouvy, avšak zavázali se už v květnu 1619 k měsíčnímu příspěvku na vojnu v Čechách v částce 50,000 zlatých. Pluk nizozemských mušketýrů,

který byl najat z těch peněz, přivedl do Čech "nejvyšší" Heřman Frencck na sklonku června 1619. Po Fridrichově korunovaci se spojení zlepšilo. Na jaře 1620 dospěly do Čech jiné oddíly buď přímo z Nizozemí nebo najaté jinde. Nizozemské podpory na penězích vystoupily na něco přes půl miliónu zlatých. Byl to vskutku největší příspěvek, který přišel českým stavům od zahraničních souvěrců.

V knize Nizozemská politika a Bílá hora, vydané v Praze 1958, dal Josef Polišenský do pořádku rozmanité zprávy o síle vojska bojujícího v českých zemích proti císařským a dospěl k těmto výsledkům: Vrchní velení měl Kristián z Anhaltu, potvrzený na generálním sněmu v listopadu 1619 "pro jeho heroickou v přiběžích válečných zkušenost." Nejvyšší válečné radě předsedal Jiří Fridrich Hohenlohe v hodnosti polního maršálka. Anhaltovi podléhali Jindřich Matyáš z Thurnu, Linhart Colonna z Felsu, který umřel po těžké ráně v dubnu 1620, Petr Arnošt z Mansfeldu, Jan ml. z Bubna a Pavel Kaplíř. Vojsko bylo rozděleno do čtyř armádních sborů, každý s několika pluky pěchoty a s příslušnými oddíly jízdy. Polišenský se nedopočítal přesných čísel, protože není tak lehké rozhodnout, jaké bylo rozpětí mezi údaji v pramenech a skutečnými stavy. Podle jeho šetření nejsilnější byl první sbor, český, který podléhal přímo Anhaltovi. Jeho síla byla odhadována na 18.000 pěchoty a 3.500 až 4.000 jízdy. Koncem října 1620 stav sboru prý klesl na polovici. Bitvy na Bílé hoře se zúčastnila jenom část stavovského vojska, asi 21.000 mužů proti 26.000 až 28.000 císařských.

České vojsko bylo v nevýhodě od jara 1620, protože bylo rozloženo na veliké ploše. Některé oddíly sloužily v Lužicích a ve Slezsku, aby mohly ihned čelit výpadům buď ze Sas nebo z Polska. Morava zle zkoušela, když se tam moravskou branou dostala polská jízda složená z Kozáků a jiné čeládky. Moravsko-slezský sbor byl zčásti rozložen v Dolních Rakousích, aby chránil Moravu před vpádem z Vídně. Bylo potřeba mít na zřeteli nejenom Čechy, nýbrž i Horní Falc, o kterou usiloval bavorský vévoda Maximilián. Svízele, které byly už v létě 1620 veliké, dovršil před polovicí září španělský ve-

litel Ambrosio Spinola postupem proti Dolní Falc.

Pohyby vojsk, která proti sobě stála 8. listopadu 1620 na Bílé hoře, začaly v druhém týdnu měsíce září. České vojsko ustupovalo z vysunutých posic. Početní převahu, kterou měli císařští pod Buquoyem a vojáci katolické Ligy pod Maximiliánem Bavorským, mohli vyrovnat včasným zásahem, buď chráněncem sultánův sednuhradský vévoda Bethien Gábor, nebo Nizozemci. Z té země nebyli čekány tak naléhavě branné oddíly, nýbrž peníze, aby se mohl vyplácet zadržovaný žold. Nepřišlo ani jedno ani druhé. Vojáci nespokojení ve svých požadavcích, brali, kde co bylo, a popudili sedláky k odporu.

Na Žatecku propukla vzpoura, která zprvu bránila vesnice před pleněním neukázněnými vojsky, ale brzy se obrátila proti místním vrchnostem, které opustily své lidi a hledaly záchranu buď v hrozených městech nebo až v Praze. Vláda ztrácela důvěru a moc i v jiných částech země. Na Moravě pracoval zet' Karla staršího ze Žerotína, Jiří z Náchoda, na oko ještě člen Jednoty, avšak v nitru už zpronevěřilý jejímu učení. Šlo mu o to, aby zmařil odeslání pomocných oddílů do Čech. Zemské hotovosti o 12.000 mužů velel Ladislav Velen ze Žerotína a byla rozložena poblíž Telče. Stavové rozvrácení našeptáváním Náchodovým rozhodli, že úkolem zemské hotovosti je bránit kraj proti nebezpečí z Rakous. Zbytečnými průtahy bylo zadrženo i vojsko, poslané Bethlenem Gáborem v síle asi 8.000 mužů, takže v den Bitvy na Bílé hoře bylo teprve v Kolíně. Dalo se na ústup, když velitelé dostali zprávu o stavovské porážce.

76. Skálovo pozorování a výrok.

Bitva na Bílé hoře byla velikou ztrátou, avšak ve skutečnou pohromu ji proměnilo královo rozhodnutí odjet nejenom z Prahy, nýbrž vůbec z české země. Pavel Skála ze Zhoře k tomu připojil úvahu, kterou je nejlépe uvést doslova, protože je soudná a střizlivá:

"Z strany toho náhlého a dokonalého Fridricha kurfirsta Falckého z království českého odjezdu procházeli v tu dobu divní soudové, diškursové a zdání lidská. A větší díl lidí rozumných snášel se na tom: že týž pán neměl jest k tomu žádné podstatné a dů-

ležité příčiny, pro kterouž by z residencí své a z měst Pražských dokonce se hnouti a z země ujeti měl, protože ho k tomu nepřítel ještě nedoháněl; nýbrž že jest měli k tomu prostředků ještě dosti, aby sobě lid ten rozražený zase shledal, třebať té noci a s radou generálův a nejvyšších svých s ním ven z města na nepřitele zase poznovu udeřil, jakž to předešle staří Čechové nejednou v podobných přípězích s pochvalou velikou dovozovali, kdyžto z Prahy na císaře Zikmunda a jiné protivníky své outoky zmužilé činili, je přemáhali, nejednou jich na různě rozptylovali a kořisti bohatých od nich nabývali. K tomu že měl v cajghauze zámeckém i jině municí hojnost, jako i profiantů a peněz s potřebu.

Tím také odjezdem svým že jest jakožto král stavy a poddané své věrné, kteřížto pro něho všeho svého, cti, hrdel i statku se opovážili a císaři se zprotivili, totiž nejvyššího purkrabího pražského, nejvyšší úředníky a soudce zemské, hlavní město a residenci, až i korunu českou jemu svěřenou s tolika tisíci lidu nevinného s manželkami i dítkami jejich tak lehce opustil a na ně se proti slůvu a přísaze své dokonce zapomněl, zavázav se jim v tom, že hrdla i života svého při nich vymasadiť chce.

Naposledy že tím odjezdem svým vydal v šanc a v loupež nepříteli tolika tisíců vozův drahými věcmi naládaných. Mnohem pak méně než nebylo užitečno ani bezpečno králi raditi k tomu, aby ten čas s královnou a s rodinou svou někam z království českého ustupovati měl, protože takový odjezd jeho, nechť by se stal v kterékoli místo bezpečnější, podobil by se k dokonalému koruny české se zhoštění; dále, že by ním nepřítel svého v myslí jeho převělice posílil a k tomu jako sám ponukl, aby na neřkuli na Prahu, ale i na celé království s mocí svou válečnou tím příkřeji dolehl a dotřel; země pak k království českému přivtělené i s ním sjednocené že uvedl by do hrozné konfusi, zmatku, roztržek a nebezpečností nejtěžšího. Nad to: kde by se koli jinam obrátil, že by nikdež bezpečnější sebou nebyl, jako v hlavním lidnatém městě Praze, ani od žádného ceji ušetřován a vážen, jak od svých věrných poddaných. Kdo pak mohl by mu za to slíbiti, aby po tom jeho odjezdu stavové a lidé

poddaní srdce a myslí své od něho docela neodvrátili a nepomyslili na pána jiného? Přesto všecko, že povinnost naše křesťanská k tomu nás vede a napomíná, abychom v takových případnostech nešťastných a nenačalých od dověrnosti k Bohu neupouštěli, nýbrž jeho pomoci a mocné ochráně srdce a stále se dověřovali, kterýžto obyčejně lidem a zemím na nejvyšší souzeným a zarmouceným s pravici svou všemohoucí na retuňk přispívati a nepřátely jich vysokomyslné a hrdé snižovati a potlačovati ráci."

77. *Zachraň se, kdo můžeš!*

Úvaha, při které se Skála opřel o rozbor české věci, jak jej podal zpravodaj s císařské strany Mikuláš Bellus, neobsahuje všecko, co bychom rádi věděli. Několik doplňků je na místě.

Noc po bitvě ztrávil král s rodinou na Starém městě v domě primasa Valentina Kirchmajera. Vojenští náčelníci rokovali v jiném domě a měli s králem spojení po zvláštním poslovi Kryštofovi z Donína. Nebylo jednoty. Starší důstojníci, Kristián z Anhaltu, Jindřich Matyáš z Thurnu a Hohenlohe považovali věc za ztracenou, mladší, jako František Bernart Thurn, syn páně Jindřichův, chtěli hájit Staré město a vést boj dále.

Podle jednoho z novoměstských konšelů v pondělí 9. listopadu ráno "hlučné troubení, bubnování, do vozův zapahání, na koních onde i onde po městě harcování se slyšelo a spatřovalo". Jiní zpravodajové napsali, že se zprvu připravoval jenom královnin odjezd, protože čekala dítě. Když prý ji Fridrich viděl ve voze se synáčkem Ruprechtem v náručí, vsedl na koně a členové jeho průvodu učinili totéž. K vojenským náčelníkům se přidružili Bohuchval Berka z Dubé, Václav Vilém z Roupova a někteří jiní.

První delší zastávka byla ve slezské Vratislavi, avšak král ani tam nesetřval k velikému pohoršení spojenců, kteří čekali, že se odtamtud pokusí shromáždit rozptýlené síly. Těsně před Vánocemi odjel do Braniboru, nad kterými vládl jeho švagr. Kurfirst Jiří Vilém neodmítl žádost o tůlek, avšak na víc než dočasné pohostinství nikdo nepočítal. Královští manželé bydleli v Kostříně a tam se jim narodil 20. ledna 1621 hošík, kterému bylo dáno jméno Mořic. Tak se jmenoval nizozemský místodržitel, od kterého čekali nej-

vice pomoci.

Po několika oklikách a zastávkách dospěl Fridrich s družinou do Haagu. Buď s ním nebo o něco později tam přijeli přední členové české stavovské obce. Na pamětním spise, který podali generálním stavům 16. června 1621, byli podepsáni Bohuchval Berka z Dubé, Václav Vilém z Roupova, Petr Myllner, Benjamin Fruvajn, Eliáš ml. Rozín z Javorníka a doktor Ondřej Haberveš z Habernfeldu. S nimi podepsal i Filibert du Bois. Stavové přijali českou delegaci ve slavnostním slyšení, avšak půjčku v částce osmi tisíc zlatých jim povolili až na konci července.

Členové vlády, kteří se dostali za hranice, hleděli uchovat právní souvislost s veřejným životem doma. Užívali titulů, které jim byly uděleny králem Fridrichem, a vykonávali tytéž úřady jako doma. Podle hodnosti měl prvenství Bohuchval Berka, avšak v poradách a při rozhodování měl hlavní slovo Václav Vilém z Roupova jako nejvyšší kancléř. Součinnost s králem nebyla pravidelná a hladká. Jakub I. naléhal na svého zetě, aby se zřekl české koruny a usnadnil jednání s Vídní o záchranu Falce.

Útěk z Čech nebyl organizován. Každý se hleděl zachránit, jak mohl. Někde utíkaly skupiny, jindy jednotlivci, kteří se teprve za hranicemi potkávali a potom cestovali společně. Vilém z Roupova, druhý v řadě moravských úředníků, dospěl do Nizozemí až v létě 1621. Radslav Vchynský si zřejmě pospíšil, protože jeho zápis na leydenskou universitu má datum 28. května 1621. Mezi podílníky na půjčce osmi tisíc zlatých byl i Adam Budovec z Budova i Jan Oršinovský z Firstenfeldu. — Psal jsem o těch věcech ve studii Ze zápasů pobělohorské emigrace, ke které odkazuji.

Mezi Moravou a Čechami nebylo za odboje tolik soudržnosti, co vyžadovaly společné zájmy obou stavovských obcí. Co pracně zbudoval Ladislav Velen ze Žerotína se svou skupinou, rozpadlo se nadobro ještě před koncem roku 1620. Zemský hejtman neztratil odvahu ani po zprávách po české porážce, nýbrž pokoušel se shromáždit vojenské síly z Moravy a ze Slezska, kterým by byl poskytl pomoc Bethlen Gábor. Na Moravu se také uchýlil Jindřich Matyáš z Thurnu. Fridrich tam poslal z Vratislavě Pavla Ješina jako

svého zmocněnce. Ješin se sešel s Thurnem a s některými moravskými pány, avšak nemohl hlásit svému pánu jenom potěšitelné věci.

Moravští stavové nebyli jednotni. Strana, která tíhla ke Karlovi st. ze Žerotína, neměla zájmu na přípravách k obnově vojny, nýbrž naléhala na dohodu s Vídní. Přibýlo ji spojenců, když některé císařské oddíly vpadly z Čech na jihozápadní Moravu a zle tam řádily. Poslední slovo padlo v polovici prosince na sjezdu v Brně, ze kterého Ladislav Velen odjel kvapně na svá zboží na severní Moravě, aby unikl zatčení.

Poselství do Vídně tvořili tři přátelé Karla staršího, jeho někdejší svěřenec Pertol Bohobud z Lipého, Jindřich Zahraděcký a Jan Čejka z Olbramovic. V polovici ledna 1621 byli předpuštěni před císaře, avšak na svůj pokorný přednes nedostali odpovědi. U dvora měli o uspořádání moravských věcí jiné představy, než žádali zkušení poslové. Ferdinand nemínil obnovit vládní soustavu, která trvala po staletí, nýbrž pomýšlel na důkladné změny. V přechodné době měli země spravovat jeho komisaři. V Čechách to byl Karel z Liechtenštejna, pro Moravu byl v lednu 1621 jmenován kardinál Dietrichštejn.

Když nabyla vrchu strana usilující o smír, odešel Jindřich Matyáš z Thurnu k Bethlenu Gáborovi. Ladislav Velen přebýval na severní Moravě a teprve o Veliké noci 1621 se vytratil z Moravské Třebové, přešel do Slezska a přidal se k markraběti Janu krnovskému, který se připravoval na tažení proti císařským.

Povězme si ještě, že Pavel Ješin se po Fridrichově odjezdu ze Slezska také uchýlil do země braniborské. Přidružil se k Janu Smilovi z Michalovic bydlel s ním ve Frankfurtu nad Odrou. Tamodtud se vydali do Griefswaldu, města, které poznali jako studenti roku 1608. Než ani tam se necítili v bezpečí a posunuli se až do západního Frýzka. Pavel Ješin se ujal výchovy tří příbuzných Pavla Kaplíře ze Sulevic a dal se s nimi zapsat 21. června 1621 na universitu ve Frankeru.

78. *Koruna neuvadlá*

Z rozličných písemností s té či oné strany vysvítá, že mezi odbojnými stavy, až snad na několik výjimek, nebylo jasné představy o dosahu rozhodnutí postavit se proti domu

habsburskému s mečem v ruce a o míře císařova hněvu. Od roku 1547, kdy tekla na popravišti krev, bylo více než sedmdesát let a pamět o tom byla už jenom matná. V období, které dělilo 1547 od 1618, bylo zahrnuto pokojné králování Maximiliána II. a zápasy, ve kterých zastupovali panovnický rod Rudolf a Matyáš II. Ferdinanda II. málokdo z české nebo moravské šlechty poznal zblízka. Byl to syn arciknížete Karla Štýrského a Marie kněžny bavorské. Byl vychován ve Štýrském Hradci a v Ingolstadtu v duchu přísně katolickém a měl tam za spolužáka svého pozdějšího spojence Maximiliána Bavorského. Na cestách v Itálii odbočil do Loreta a tam prý udělal slib, že v zemích, nad nimiž bude jednou panovat, bude hubit a plenit kacířství, i kdyby měl přijít o život. Ať se tak vskutku stalo, či loretská přísaha byla smyšlena později, Ferdinand nestrpěl ve svých zemích ani mírných vyznavačů evangelia, nýbrž naléhal na naprostou jednotu. Čeští stavové věděli, jak si vedl v zemích, které zdědil roku 1590 po otci, avšak důvěřovali patrně přespříliš své způsobilosti udržovat vládu z domu habsburského v příпустných mezích. S Ferdinandem II. by bylo patrně těžké pořízení, i kdyby přechod vlády s Matyášem na něho byl hladký. Nad těmi, kdo se mu vzepřeli, kdo si proti němu zvolili jiného krále, kdo vedli boj líknavě a ztratili hlavu i srdce po první porážce, neměl slitování.

Strújcové odboje a zástupci krále Fridricha si nevedli po Bílé hoře stejně. Jedni odjeli, druhí zůstali. Císařští komisaři a jejich pochopové měli poměrně málo práce se zatýkáním a odváděním do vězení. Tak bylo v Čechách, tak bylo na Moravě, když se i tam odpor zhroutil.

Václav Budovec z Budova byl jistě rád, že se jeho manželka, syn Adam s chotí Markétou a s dětmi dostali za hranice království, avšak o svou bezpečnost se valně nestaral. Zůstával v Praze i s Jindřichem Otou z Losu jako strážce královské koruny, přenesené v onu osudnou noc s hradu na radnici Starého města. Odjel na své zboží nejspíše, když mu chátra poplenila dům, ale vrátil se. Dne 20. února 1621 poslechl Liechtenštejnovy výzvy, doručené i jiným členům direktori a nebo falcké vlády, a dostavil se do jeho domu. Vyšetřování nebylo dlouhé a ještě

téhož dne byly předvolané osoby panského nebo rytířského stavu uvězněni v Bílé věži nedaleko purkrabství. Jiní provinilci byli zatýkáni v městě i po venkově. Saský kurfirst se zavděčil Ferdinandovi, když mu vydal hraběte Jachýma Ondřeje Šlika, který hledal útočiště u svých souvěrců v Drážďanech.

Soudní sbor byl sestaven z osob českého původu i z rakouských radů Ferdinandových. Ještě před koncem března začaly výslechy a to přibližně v tom pořadí, které měli vězňové za povstání a za falcké vlády. Výrok, který soud vynesl byl krutý obzvláště u osob, které byly označovány za hlavní provinilce. Hraběti Šlikovi bylo nalezeno, "aby mu ruka pravá byla ut'atá, potom tělo za živa čtvrceno, čtvrti na silnici sem i tam rozvěšeny, hlava pak s pravicí na bráně mostu pražského přibita byla. Výrok na Budovcem zněl podobně. Pražské návrhy byly zevrubně probrány ve Vídni. Někteří z císařových rádců se přimlouvali za zmenšení počtu odsouzených na smrt na devět po třech z každého stavu. Císař na to nepřistoupil, avšak svolil, aby se nevykonávalo čtvrcení za živa. Vykonal pouť do Maria-Zell a po návratu potvrdil rozsudek.

Jedním z ústupků bylo svolení, aby se odsouzeným smělo dostat duchovní útěchy. Byli k tomu určeni jezuité i kapucíni a s druhé strany kněží pod obojí nebo augsburského vyznání, známí svou umírněností. To se stalo především se zřetele na saského kurfirsta. Rozhodně však byli odmítnutí bratřští duchovní, "což těžké bylo těm, kterým službám církevním v Jednotě byli přivyklí, téměř polovice těch mučedníků." Před večerem popravu převezli vojáci odsouzené s hradu na radnici. Ztrávili tam noc "písňemi, modlitbami, rozmlouváním pobožným a napomínáním společným."

Ještě v Bílé věži navštívili Budovce dva kapucíni. Pokoušeli se obrátit učeného pána na svou víru, avšak odešli s nepořízenou. Podobný neúspěch měli dva jezuité, kteří od časného rána 21. června pracovali mezi vězni na radnici. Ani Budovec, ani jeho druh Jindřich Ota z Losu neužil ochoty, kterou projevil kněz pod obojí Jan Rosacius Hořovský. Nepřijali velebnou svátost z jeho rukou, nýbrž s ním jenom rozmlouvali a vyslechli jeho útěšná slova.

Poprava začala brzo po deváté hodině dopolední. První byl veden na lešení Jachým Ondřej Šlik v černé aksamitové sukni v průvodu čtyř lutherských kněží. Po něm zavolali Budovce. Šel na popravni theatrum sám a "jakoby s radostí šel, tak sobě i hlavu i dlouhou šedivou bradu pohlažoval, mluvě: "Mé šediny, hle, jaká čest vás očekávala, abyste mučednickou korunou poctěny byly"! A hned k Bohu se obrátiv, za církev, za vlast a za nepřátele se modlil a duši svou Kristu poručil. Jeho st'ata hlava potom na věž vystavena a jeho tělo do hrobu vloženo bylo."

(Dokončení příště)

ROZHLEDY

Pozdrav osmdesátníkovi

Při četbě Zalmu 90, obzvláště verše 10., myslíme na Antonína Frintu, letos v červnu osmdesátníka. Vzpomínáme jeho soukromého života v manželství požehnaném dvěma syny. Vzpomínáme jeho veřejného působení na universitě i v církvi.

Kdo se dožije vysokého věku, pamatuje věci, které mladému pokolení často připadají jako něco, co se snad ani nemohlo stát. Antonínu Frintovi bylo něco přes třicet let, když se strhla první světová válka. O tom, jaký byl život před tím, mohl by mnoho povědět nebo napsat. Když mu hlas svědomí přikázal přejít na cestu, proraženou Husem, Chelčickým a Komenským, přihlásil se k reformované církvi. V Čeňku Duškově, přední postavě mezi českými evangelíky, našel pobídku na zářný vzor. Od podzimu 1918 byl v první řadě laických pracovníků podchycujících a utvrzujících dílo sjednocení obou českých denominací v československou církev evangelickou.

Zažil prudké národnostní zápasy na české půdě, které rozkládaly habsburskou říši. Výrok Národních Listů předhazující českým evangelíkům vlnost v národních věcech a závislost na německých fondech, bolet a pálil. Kostnická Jednota, která vznikla z rozruchu nad neomáleným útokem, měla málo členů tak horlivých a obětavých, jako byl Antonín Frinta, příklad laického pracovníka na vinici Páně. Kdo by se dopočítal jeho příspěvků v Kostnických Jiskrách buď po-

depsaných plným jménem nebo průhlednou zkratkou! Jejich dlouhá řadě není ještě dokončena.

Za předmět studia a učitelského působení si Antonín Frinta zvolil slovanské jazyky a literatury. Byl silně dotčen voláním po slovanské vzájemnosti, které se tenkrát ozývalo s mnoha stran. Polem, na kterém nejvíce vynikl a o kterém začal brzo po první válce přednášet na filosofické fakultě, byla slovanská fonetika. Byl to obor, který neměl tradice a který Frinta budoval důmyslně a se zdarem. Znalostí slovanských jazyků užíval nejen k pěstování vědeckých zájmů, nýbrž i k navazování styků s evangelíky v jiných slovanských zemích, obzvláště v Polsku. Nedbal překážek, hledal pilně a získané spojky dobře opatroval.

Ovládal všechny slovanské řeči, avšak nejmilejší mu byla nejspíše mluva zdánlivě už zanikající, lužická srbština. Zažil léta velikého náporu na lužickou oblast, kdy lidé menší víry už klesali na mysl, avšak dočkal se lepších a nadějnějších časů na jaře 1945. Měl tenkrát něco přes šedesát let, avšak pustil se do práce na universitě v rámci mnohem širším než dříve s nadšením a odhodláním muže a polovic let mladšího. Byl jedním z předních členů slovanského semináře, přednášel na universitě i před veřejností, psal a tiskl nejenom články, nýbrž i knihy, mezi nimi také jedinečný přehled lužicko-srbského písemnictví.

Než studium slovanských jazyků ve Frintově pracovním programu těsně stýkalo se zálibou v dějepisu. Nebyl to povšechný zájem o dějinný vývoj lidstva, nýbrž vášnivě hledání v národních dějinách všeho, co pozdvihovalo život na rodné půdě od všedních zájmů k velikosti, opravdovosti a vnitřní síle. Nic nepřitaňovalo Antonína Frintu tak mocně jako zápas o poznání věčných hodnot, hledání pravdy. Záře vycházející z kostnické hranice svítila Antonínu Frintovi na křižovatkách života. Vedla jej na dlouhé pouti od zápasů mladých let na vrcholky a přivedla jej bezpečně k milníku tak významnému jako je letošní životní výročí.

Myslíme na Antonína Frintu, stojícího dnes jako kdysi v poznané pravdě a posíláme mu srdečné pozdravy a vroucí přání mnohých ještě let.

Češi a Slováci při výzkumu vesmíru v U.S.A.

V době, kdy USA sestrojily kobaltovou bombu a prezident Truman prohlásil, že lidstvo vstoupilo do atomového věku, stál u kolébky těchto významných výzkumů profesor Václav Hlavatý.

Český matematický genius, který vypočítával potřebné údaje pro jaderné fyziky a inženýry. Navíc přednášel členům Americké atomové komise, vysokým důstojníkům a badatelům pro výzkum vesmíru.

Dávno před tím, než byla vypuštěna první americká raketa, vypočítal prof. Hlavatý její dráhu, stejně jako vypočítal oběžnou dráhu letu prvního amerického astronauta. Jistě pracovaly na těchto projektech celé štáby vědců, ale přínos prof. Hlavatého byl ohromný. Význačný byl i jeho vědecký podíl na vyslání americké rakety Ranger na Měsíc.

Václav Hlavatý není však jediným Čechoslovákem, který se uplatňuje při letech do vesmíru. Jak jsme uvedli nedávno, byl lékařem amerických astronautů při dvou posledních letech do vesmíru podplukovník dr. Jan Jeníček — americký Čech.

V této spojitosti dlužno jmenovat i plukovníka Jana Slezáka ze slovenské Staré Turé, někdejšího náměstka ministra národní obrany a dnes poradce ministerstva pro výzbroj a konstrukci nových zbraní, jemuž bylo před několika týdny uděleno vyznamenání jako nejlepšímu americkému inženýrovi roku.

Málokdo ví, že americká raketa, vypálená na Měsíc, byla opatřena záklopkami, které jsou vynálezem českého inženýra Velana — uprchlíka, jenž si vybudoval v kanadském Montrealu v krátké době velikou továrnu. Jeho záklopka je vzduchotěsná, vodotěsná i zvukotěsná.

Oběky amerických astronautů se zapínají zdrhovadlem, které je vynálezem jiného politického exulanta — ing. Štallera.

Významným podílem prvního amerického letu na Měsíc je práce bývalého šéfinženýra Stalinových závodů v Mostě — Míly Hniličky, jenž žije nyní v Bostonu. Zmíněná raketa byla vyhavena dvěma vynálezy: superisolací — t. j. zvláštní isolační hmota, která

zamezuje sebemenší ztrátě elektrické energie.

Druhým vynálezem ing. Hniličky je sloučenina kovů Niostan; dráty z Niostanu nekladou žádný odpor, takže jsou nejideálnějším vodičem, zejména pro meziplanetární rakety, jejichž aparáty jsou napájeny bateriemi. Pochopitelně je nutné zabránit i každé sebemenší ztrátě elektrické energie.

V anglickém Manchesteru žije uprchlík prof. Zdeněk Kopál — astronom, který už dva roky studuje pro Americkou atomovou agenturu povrch Měsíce, kreslí jeho podrobné mapy a vyhledává nejvhodnější místo pro přistání rakety.

Veliké dílo našich krajanů nás právem naplňuje hrdostí i když je v ní současně i kus hořkosti nad tím, jak všichni tito lidé mohli postavit jméno Československa ve světě, kdyby nebyli komunisté potlačili v tomto státě svobodu a demokracii. (New Yorkské L.)

VOLNÁ TRIBUNA

A. Böhme:

O té nové reformaci

Vážený pane Molnare!

Vy voláte po "Nové reformaci". Stejného náhledu jsem také já (a zajisté i jiní) a to bez omezení na určitý národ, nýbrž celého křesťanstva, které dnes jest pro většinu křesťanů pouhou formalitou.

Předem Vás musím upozornit, že jsem národností německé, původem z Čech, z domova vyhnaný (počte české úřední řeči: "vysídlený"). Navštěvoval jsem obecní školu českou, protože nebylo jiné možnosti. — Bude mi brzy 60 let. Zde v Západním Německu. Neměl jsem takřka žádné příležitosti, abych četl českou knihu anebo dokonce, abych s někým mluvil česky. Také jsem potom nijak netoužil. Teprve v posledních letech jsem se čistou náhodou opět zabýval češtinou. Promiňte mi tedy laskavě chyby, které se v mém dopise nacházejí.

"Je třeba revolty srdcí, jejímž předmětem bude: ne zraňovat a zabíjet, ale dávat život a zachraňovat." (Slova z Vašeho článku).

Nemělo by býti nikoho, kdo by tato slova nepodepsal anebo s nimi nesouhlasil. Jenže křesťanským církvím nebudou sama stačí-

ti, neboť hlavně církev katolická má v první řadě na zřeteli svoji moc a nikoliv stav lidstva. Ostatní církve, nekatolické, ohřívají se ve slínu církve katolické. (Rovněž pokud jde o moc.) Tato zkušenost jest snad hlavním důvodem a hlavní vadou, že křesťanství nemá v sobě dostatek ohně, aby vznikla vzpoura.

Sledujeme-li vznik církve křesťanské a pojem "Bůh" vidíme, že k obojím došlo evolucí. Z bible můžeme sice čísti, jak nahlíželi na Boha Židé a jakým změnám byl podroben tento pojem během času. Není však správné, že křesťanství má svůj původ především anebo jen v náboženství židovském, neboť církev katolická jest největší směsí všech druhů náboženství orientálních (dřívějších národů) a filosofie křesťanská má původ ve sblížení nebo koordinaci různých filosofii, hlavně čínských, indických a řeckých. Úkolem různých škol a období bylo spojení těchto různých pojmů. (Filosofie Řeka Platóna, názory sv. Augustina a jiných).

Dnešní lid se již neuspokojí s názory, které byly hlášány lidmi před 2000 neb 1000 lety. Každý křesťan, který přemýšlí a zná dějiny různých církví, tudíž také vznik křesťanství, hledá východisko, či volá po nové "reformaci", jak to činíte Vy. Jiní zase se přidružují k sektám, které jsou v určitém směru aktivnější. Musíme si však uvědomiti, že jen osobnosti silného a čistého charakteru byli sto provést reformaci. Takových je málo a jen zřídka podmínky a okolnosti jim dovolí reformaci provést. Půda musí být připravena, jinak "reformátora" zhltní.

Před 1800-2000 lety půda byla zralá k tomu, aby mohlo dojít k rozšíření křesťanstva. Ale bývalo by lehké zaniklo, kdyby apoštol Pavel nepochopil, že lidu chybí určitá základna životní, tak, že on byl pak tím mužem, který jest zakladatelem, ale nikoli stvořitelem křesťanství.

A také on by byl nedocílil toho, čeho učinil, kdyby nebylo řecké filosofie, která dala základnu pro křesťanský názor světový.

Podrobně-li se námaze a studujeme-li životopis Buddhy, pak se přesvědčíme, že se podobá ve velké míře životopisu Pána Ježíše o kterém není celkem mnoho známo z historie, leda, že se o něm krátce zmiňuje Tacitus, anuály XV., 44. Nový Zákon, který

vznikl v letech 60-200 a později, byl sestaven z různých pramenů a dosud chybí originál těchto prvků. Udržely se jen "opisy". Kano-nisací určitých částí N.Z. byly pak vyloučeny apokryfy, ve kterých jsou uvedeny některé bližší údaje, které však nemají historicko-vědeckého podkladu.

Nechci se rozšiřovati o koncilech, ve kterých došlo po dlouhému dohadování k určitým směrnicím a dogmatům.

Vším tím chci jen naznačiti, že křesťanství má svoji základnu také v určitých prvcích, které bychom měli znáti a to dokonaleji než jsou všeobecně známy. Ale církev katolická zakázala svým kněžím, aby pátrali po stopách křesťanství a nyní, po ulnutí tak dlouhé doby, nelze lehko zjistiti, jak tehdy ke všemu došlo. Možná, že Vatikán uschovává různé dokumenty, (v Alexandrii byly tyto vyrabovány a spáleny v prvních stoletích po n. P.), ale k těm nemá žádný nekatolík přístup.

V Rakousku jest známý klášter Admont ve Štýrsku, který má jednu z největších a nejvzácnějších knihoven světa. Měl jsem nedávno příležitost, abych mluvil s evangelickým farářem sousedního města, kterého zajímaly spisy o reformaci a protireformaci, ale byl mu odepřen přístup k nim. Stejně tak tomu bude asi ve Vatikáně.

★

Dle mého názoru podporovalo křesťanství u svých stoupenců přesvědčení, že jsou něco jiného než jiní lidé a z toho pak vznikly hádky, spory, války a nenávisť vůči jiným náboženstvím, jakož i vůči všemu, což se neshodovalo s programem náboženských a politických názorů této církve.

Dále pak vzrostlo pokrytectví, neboť s biblí v rukou došlo k popravování, mordování a loupežení (na př. Španěle v Americe a pod.) Obdobnými zbraněmi se později bojovalo při protireformaci. Dnes ovšem církev katolická nemůže užívati těchto způsobů, pronásleduje však evangelíky diskriminací. Na příklad při sňatku nekatolíka s katolíkem.

To jsou jen malé ukázky katolické moci, která jest ještě velice vzdálena od skutečného křesťanství.

Není však dosud žádné moci, která by se opovážila postavit se proti katolicismu, neboť jeho moc rozdrť a zničí každého. Prá-

vě k tomu bylo by zapotřebí osobností jako byl Wiclif, Hus a Luther, ale ještě důležitější.

Lid hledá štěstí * na zemi. "Technická civilizace nedá štěstí," jak také nedalo štěstí křesťanství (které ovšem bylo po celá staletí znásilňováno mocí králů, papežů a kněžstvem).

Reformace Lutherova nebyla velice šťastná, poněvadž v jejím důsledku následovala 30-ti letá válka, jedna z největších katastrof Evropy. Také ruská revoluce byla v určitém smyslu reformace, při čemž bylo odloženo takřka vše, co připomínalo křesťanství. Snad chtěla lid učiniti šťastným. Ale lidová hodnota byla zničena. Ta ale musí být zachována. Jaká však by měla být "Nová Reformace," o které vy mluvíte? Nestačí pouze morální nauka, nýbrž musí obsahovati jako základ poukaz na transcendentní sílu, která vládne světem, a kterou v naší představě nazýváme Bůh (což jest ovšem pouze ideou). Zde končí filosofický pojem, neboť už Sokrates řekl, že ví, že nic neví. On byl vlastně ten, který připravoval půdu, (po ní pak Plato), aby křesťanství mohlo vzniknouti. Tehdy nebyl svět tak veliký jak je dnes, nebyl si tak blízký, tehdy nebylo ještě 3 miliard obyvateľ na zeměkouli. Tehdy také nebylo tolik navzájem na sobě závislých národů a konečně nebyla nenávisť národů tak veliká. Musela by být nalezena kompromisní formule, kterou by mohli podepsati iak západní tak i východní činitelé, aby byla dosažena "revolta srdcí, jejímž předmětem bude: ne zraňovat a zabíjet, ale dávat život a zachraňovat" — s dodatkem "a zachovávat lidskou důstojnost."

Snad se musíme obrátiti opět na východ a studovati Buddhu.

Vy mne neznáte a já neznám Vás (pouze z Vašich článků) a budete se zajisté diviti, že jsem byl tak smělý sdělit Vám svoje myšlenky. Vaše úvahy o reformaci daly mi podnět k tomu, abych Vám napsal. Jsou to myšlenky zcela laické, neboť obchod je mým zaměstnáním a neměl bych se vlastně zabývatí s přemýšlením, nýbrž více pracovatí ve svém oboru, abych vydělával více peněz, kterých nutně potřebuji. Ale vidím trapnou si-

tuaci v celém světě. Sobectví převládá.

Nejdůležitějším úkolem lidstva by mělo býtí, aby člověk každého dne svému bližnímu učinil nějaké dobro, i sebezmenší.

Vážený pane Böhme:

Už dlouho Vám dlužím odpověď na Vaš laskavý dopis z 25. VII., ve kterém reagujete na mé články v Křesťanských Listech a Husově Lidu. Především Vás prosím, abyste mi odpustil, že jsem tak dlouho čekal s odesláním. Byl jsem na několika ekumenických konferencích v cizině.

A nyní k Vašemu dopisu. Dovolte mi především, abych Vám gratuloval ke krásné míře v jaké ovládáte český jazyk. Mám podezření, že píšete česky lépe nežli já, jenž jsem původem napůl Čech. Odejel jsem z Prahy v lednu 1933, zrovna před 25 lety — a tehdy jako dnes jsem byl pacifistou; nesusouhlasil jsem s metodou násilí ani jedné ani druhé strany. Proto s mnohým, co píšete naprosto souhlasím. Říkáte, že skoro 15 let jste neměl příležitosti číst nebo hovořit česky. To já tady v Kalifornii jsem už 25 let nemluvil česky. Mám za to hodně českých knih, zabývajících se většinou husitskou a bratrskou reformací. Mou jedinou příležitostí cvičit se v češtině je psaní článků do *Kř. Listů a Husova Lidu* a občasná odpověď na dopisy, jako jest Váš. Jinak se moje aktivita odehrává zcela v anglické a španělské řeči.

Jako Vy, věřím v nutnost nové reformace. Liším se od Vás snad větším optimismem. Tak jako musíme překonat hranice a předsudky dělící národnosti, tak musíme také překonávat předsudky a nedorozumění, která od sebe oddělují církve protestantské, římskokatolické, pravoslavné a anglikánské. A já věřím, že ekumenické hnutí, vedené Duchem svatým, opravdu započalo s tímto překonáváním. Zdá se nám to tempo sice hodně pomalé, ale to už je v lidské povaze být netrpělivým. V prosinci v Mexiku, jsem navštívil katolického biskupa dra. Mendez Arceó v městě Cuernavaca. On tam už tu novou reformaci ve své oblasti provádí! Vyhodil 17 soch panny Marie ze své katedrály a pozval protestantské faráře, aby mu pomáhali učit jeho lid v biblické zvěsti. A uvědomíte-li si charakter latinské Ameriky, to je tedy oprav-

dový zázrak!

Souhlasím také s Vámi o pozvolné evoluci bohosloveckých pojmů v židovství i křesťanství. Synkretismus je nevyhnutelnou součástí pokroku. Dovoďte mi, abych tady rozlišil mezi reformací a revolucí. Revoluce činí násilný řez mezi minulostí a přítomností. Revoluce na minulost kašle. Ač revoluce se často nazývají radikální, přesto nemají kořene a hlubiny (slovo "radikální" je z latinského "radix," které znamená kořen). Skutečná reformace je nenásilnou obnovou, která je ochotna učit se z omylů minulosti i čerpat posilnění z objevů minulosti a stavět na zdravých základech a kořenech věčejška, takže tady je zdravá kontinuita a souvislost mezi takovým prorockým aktem zaslých dob jako je Ámos a Izaiáš a Ježíš Kristus a Telemachus, atd. a uvědoměním dnešního křesťana. Jak už to ten řecký filosof řekl, stojíme v historické kontinuitě jako muž veslující na lodi v řece, která měla svůj původ tam kdesi daleko v horách jako malý potůček.

Pokud jde o Buddhu, obdivuji se mu jako Vy. Mám ve své knihovně několik jeho životopisů od západních i východních autorů. Studoval jsem buddhistickou filosofii a vím, že v mnohém se život i učení Gautamy Budhy podobal životu a učení Ježíše Krista. Ale v základní otázce se rozcházejí. Buddha učí, že původem všech strastí je lidské toužení po věcech a ideálech. Jeho odpověď le logická: vzdej se všeho toužení a všeho přání a tak se zbavíš všeho bolu a všech strastí. Logická je to odpověď, ale není to křesťanská odpověď. "Hledej především království Božího . . ." Tady je toužení a přání pozitivní. To není znicotnění v nirvāṇě.

Co píšete o církvi římsko-katolické bylo až do nedávna pravda! Ale moc se už změnilo, díky druhému vatikánskému koncilu. V odpovědných katolických místech je nové ovzduší. Ovšem, že to ještě všude neproniklo. Vy jste mi psal ten svůj dopis v červenci 1963. Hodně vody už uplynulo od té doby pod tiberskými mosty. Snad byste ten svůj dopis teď formuloval trochu jinak. Hodně věcí se změnilo za půl roku. Vy i já i naši katoličtí bratři se musí modlit o další změny v duchu Ježíše Krista, a uvidíte, že snad jednoho dne ten Váš přítel, evangelický farář, bude uvítán do té klášterní knihovny v Ad-

montu ve Štýrsku. Já sám jsem byl před několika měsíci pozván přednášet ve františkánském bohosloveckém semináři, situovaném uprostřed slavného kláštera v Santa Barbara zde v Kalifornii. Byl jsem mezi těmi římskými bratřími celý týden. Věděli, že nejsem "jejich", a přesto mne žádali, abych jim přednášel. To by ještě před dvěma roky bylo nemožné. A to mne přivádí k poslednímu odstavci Vašeho dopisu, kde pravíte: "Nejdůležitějším úkolem lidstva by mělo být, aby každý člověk každého dne svému bližnímu učinil nějaké dobro, i sebemenší." Kdyby tohle každý praktikoval, tak by si už ta nová reformace hodně prospíšila!

Se srdečnými a bratrskými pozdravy zůstávám Váš,

Enrico S. Molnar,
(kanovník svatopavelský).

Z našeho Siona a odjinud

Pozdě, ale rádi se připojujeme k řadě přátel, kteří nedávno vzpomněli sedmdesáté narozeniny našeho slavného krajana, světově známého matematika, prof. dr. Václava Hlavatého. Profesorovi Hlavatému přejeme zdraví a Boží požehnání do mnoha let plodného života.

Československá americká veřejnost s holetí přijala zprávu o úmrtí předního evangelického kazatele, br. far. Michaela J. Tomašuli z Youngstown, Ohio. Br. Tomašula zemřel 31. března t. r. po delší nemoci. Církvi v Youngstown sloužil 27 let.

Br. Tomašula se narodil v Lúčkách na Slovensku a do Spojených Států přišel jako 14. letý chlapec v r. 1913. Pohřební obřady se konaly 4. dubna v Presbyterní církvi Jana Kalvína v Youngstown. Manželce zesnulého bratra vypořujeme Boží útěchu a požehnání.

V Maislově synagoze v Praze bude letos v létě vystaven stříbrný poklad židovského kultovního náčiní, které bylo vyrobeno většinou pražskými, moravskými a vídeňskými cechovními mistry. Poklad nashromáždili za války nacisté ze 153 likvidovaných židovských obcí v Čechách a na Moravě.

Podle sdělení Rev. Jana Shintaye, předsedy Výboru pro pořádání Československého Dne na Světové Výstavě v New Yorku, ve-

škerá jednání s příslušnými činiteli a úředními místy byla úspěšně skončena. Československý Den na Výstavišti bude odpoledne v neděli 21. června 1964. Pro celou naši krajanovou veřejnost je to nejen projev uznání životnosti našich krajanů českého a slovenského původu, ale také vážný závazek pro nás všechny, abychom 21. června ukázali našim americkým spoluobčanům, že zde jsme a že něco dokážeme.

Na Československém Dni vystoupí v jednotném šiku Spojené Sokolstvo na americkém východě a pěvecký sbor ČSA z Chicaga. Budou vydávány pravidelné zprávy pro krajanový tisk o průběhu příprav a o podrobném programu.

Československý Den na Světové Výstavě, pořádaný pod záštitou Oblastního Výboru Československé Národní Rady Americké v New Yorku, není jen záležitostí newyorských krajanů nebo jen určitých organizačních nebo skupin — Československý Den a jeho úspěch bude chloubou a radostí vás všech.

Proto plánujte už nyní navštívit světovou Výstavu v New Yorku v neděli 21. června t. r. a odpoledne a večerúčastníte se slavného Československého Dne. —CNC—

Dopis redakci

(Švýcarsko) "Článek "O církvi a státu" od Vlastimila Zajíčka v 3. čísle H. L. je skvělý jak svým obsahem tak i křesťanským duchem! Děkuji za otištění tohoto důležitého článku. Srdečně zdraví, PP."

LITERATURA

"ZPĚVY Z MODRÝCH HOR"

"Songs of the Blue Mountains"

Společnost pro vědy a umění (SVU) — Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc., vydala v těchto dnech pozoruhodnou novou knihu známého československého básníka Miloslava Zlámalu. Krásnou grafickou obálku navrhl akademický malíř Jaroslav Šejnoha. Úvodní slovo napsal literární kritik Jaroslav Trnka, redaktor literární revue "Recontres" v Paříži.

Knihu možno objednat u pokladníka SVU, Oldřich Černý, 1826 Harvard St., Washington 9, D. C. USA anebo přímo od autora M. Z., 498 Whitmore Ave., Toronto 10,

Canada.

Cena knihy je \$1.50.

Podrobnější referát o této knížce otiskneme v některém z příštích čísel t. l.

PŘEDPLATNÉ A DARY NA ČASOPIS A PRÁCI JEDNOTY DOŠLÉ DO

30. BŘEZNA 1964

Mrs. Marie Machotka, New York City, N. Y., předplatné a dar	\$5.00
Ludvík Čaha, Wahoo, Nebr., přpl. a dar	10.00
Vlad. Rodovský, Kansas City, Mo. dar	40.00
Jaroslav S. Steffel, Cleveland, Ohio, předplatné a dar	10.00
Oldřich Styblo, Toronto, Ont., předplatné a dar	25.00
Sam Brkal, Bridgman, Mich. předpl.	5.00
Stanley Hrbek, Elmhurst, N. Y., předplatné a dar	10.00
Rev. Rudolph Benesh, Williamsburg, Va., předplatné	10.00
Nelsonville Christian Sisters Soc., Mrs. Esther Šefčík, Treas., dar	5.00
Christian Sisters Soc., Temple Brethren, Mrs. Al Vašek, Treas.	5.00
Dr. Jaromil V. Sládek, Washington, D.C., předplatné a dar	5.00
G. Yeager, Pittsburgh, Penna., předpl.	6.00
F. S. Meisel, Toronto, Ont., př. a dar	4.00
Adolf Jelínek, Burlington, Ont., předp.	5.00
Josef Pecena, Cedar Bluffs, Neb., dar	5.00
Mrs. Elizabeth Pavlus, Little Falls, N. Y., předplatné	2.00
Mrs. Svatava Ruzicka, Dublin, Eiric předplatné	5.00
Karel Kozák, Wien X, Austria, předp.	2.00
Richard Mericka, Wien III, Austria, př.	2.00
Mrs. Alžběta Elhemicka, Wien XX, Austria, předpl.	2.00
Jan Wenhauer, Wien, XX, Austria před.	2.00

S díky přijala a o další pomoc prosí, Národní Jednota čsl. Protestantů v U. S. A. a Kanadě, Mr. John Opie, pokl., 4800 So. Hoyne Avenue, Chicago 9, Illinois.